

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

Azərbaycan Prezidenti Albaniyada işgüzar səfərdədir

Mayın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Albaniya Respublikasının Baş naziri Edi Ramanın və Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Antonio Kostanın dəvəti ilə "Avropa Siyasi Birliyi"nin 6-cı Zirvə toplantısında iştirak etmək üçün Tiranaya işgüzar səfərə gəlib.

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli varlığıdır.
Qəzet 1993-cü ilə aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

16 may
2025-ci il,
cümə
№ 083 (6910)
Qiyməti
60 qapıq

Əsl dost dar gündə tanınar...

Sarsılmaz
həmrəyliyə və
dəstəyə görə
Pakistandan
Azərbaycana
dərindən minnətdarlıq

➔ Bax səh. 2

Azərbaycanın sülh təşəbbüsləri beynəlxalq platformalar müstəvisində

➔ Bax səh. 3

İslam dünyasının Bakıya artan inamı...
Gələn il Azərbaycanda İƏT-in
Zirvə görüşü keçiriləcək

➔ Bax səh. 3

**Londondan
verilən
mesajlar...**

➔ Bax səh. 4

**10233142
nəfər olduq!**

➔ Bax səh. 5

**İrana qarşı
sanksiyalar
ləğv
olunacaqmı?**

➔ Bax səh. 6

➔ Bax səh. 4

**MDB iştirakçısı olan dövlətlərin
Statistika Xidmətləri Rəhbərləri
Şurasının 72-ci iclası keçirilib**

Liviya da nə baş verir?

➔ Bax səh. 7

**NATO Asiya-Sakit Okean
regionuna genişlənir**

➔ Bax səh. 7

Əsl dost dar gündə tanınar...

**Sarsılmaz həmrəyliyə və
dəstəyə görə Pakistandan
Azərbaycana dərin minnətdarlıq**

Dilimizdə gözəl bir zərb-məsəl var: “Dost dar gündə tanınar”. Getdikcə daha da möhkəmlənən Azərbaycan-Pakistan münasibətləri bunun əyani təsdiqidir. İki ölkə arasında xoş məram, səmimiyyətə əsaslanan geniş əhatə dairəsinə malik əlaqələr qurulub. Diqqətçəkən əsas məqam isə ondan ibarətdir ki, Azərbaycan və Pakistan dost Türkiyə ilə birlikdə ən çətin məqamlarda bir-birinə siyasi-mənəvi dəstək verir, qardaşlıq köməyi göstərirlər.

İki xalq arasında möhkəm dostluğun, qardaşlığın təzahürü

Azərbaycanın son günlərdə Hindistanla Pakistan arasında gərginliyin artmasına son dərəcə həssas münasibət sərgiləməsi dost ölkədə minnətdarlıqla qarşılanıb. Baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şərif mayın 15-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib. Pakistanın Baş naziri dövlətimizin başçısına Hindistanın ölkəsinə qarşı hərbi hücumları və atəşkəsin əldə olunduğu haqqında məlumat verib. Məhəmməd Şahbaz Şərif baş vermiş böhran zamanı Azərbaycanın göstərdiyi diplomatik, siyasi dəstəyə və Pakistan xalqı ilə həmrəyliyinə görə təşəkkürünü ifadə edib, bunun ölkələrimiz arasında qardaşlıq münasibətlərinin nümunəsi olduğunu bildirib.

Dövlətimizin başçısı regionda atəşkəsin təmin olunduğunu məmnunluqla qeyd edib, Azərbaycan xalqı və dövləti tərəfindən Pakistana dəstəyin və həmrəyliyin ifadə edildiyini bir daha diqqətə çatdırıb.

Telefon danışığı zamanı ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq məsələlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Bundan əvvəl isə Baş nazir Şahbaz Şərif respublikamızın Pakistandakı səfiri Xəzər Fərhadovu qəbul edərkən ölkəsi ilə sarsılmaz həmrəyliyə və dəstəyə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə, qardaş Azərbay-

can xalqına dərin minnətdarlığını bildirib.

Eləcə də Pakistanın nüfuzlu beyn mərkəzlərindən olan MUSLİM İnstitutunun təşkilatçılığı ilə mayın 14-də keçirilən fləş-mob aksiyasında Pakistana dəstək və həmrəy olan ölkələrə, o cümlədən Azərbaycana minnətdarlıq ifadə edilib. Minlərlə insan Pakistan Silahlı Qüvvələrinə ehtiram göstərmək və dost ölkələrə təşəkkür etmək üçün bir araya gəlib. Dəstəyə görə Azərbaycana xüsusi təşəkkür olunub və iştirakçılar “Thank you Azerbaijan” (“Təşəkkürlər Azərbaycan”) fləş-mobu təşkil ediblər.

Baş nazir bəhs olunan qəbulda Azərbaycanın nümayiş etdirdiyi mövqenin iki xalq arasında möhkəm dostluğun və qardaşlığın təzahürü olduğunu deyib. Həqiqətən də, hər iki ölkə və xalq hər zaman bir-birinə qardaşlıq münasibəti bəsləyib. Buna aid çoxlu sayda misallar sadalamaq mümkündür. Dünyada bir neçə dövlət var ki, Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə görə bu ölkə ilə diplomatik münasibətlər qurmayıb. Pakistan da belə ölkələr sırasında yer alır. Bu isə qardaş ölkə mövqeyidir. Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan xalqı çox gözəl bilir ki,

44 günlük müharibə dövründə kim bizimlə bir yerdə idi. Bu ölkələr Türkiyə və Pakistan idi. Hər iki ölkə müharibə zamanı respublikamıza ciddi siyasi dəstək nümayiş etdirdi. Artıq tarixdə qalan Qarabağ münaqişəsinin davam etdiyi illər ərzində müxtəlif vaxtlarda Pakistan Prezidenti, Baş naziri, parlament və digər dövlət qurumları, eləcə də ordu rəhbərliyi, ictimai və siyasi xadimlər Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünü qətiyyətlə pisləyən və ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlər çərçivəsində ərazi bütövlüyünü dəstəkləyən, dövlətimiz və xalqımızla həmrəy olduğunu

əks etdirən müvafiq qətnamələr qəbul edib, bəyanatlar yayıblar. Pakistan Senati 2022-ci il mayın 30-da Xocalı soyqırımını pisləyən qətnamə qəbul edib.

Oxşar problemlə Pakistan da üzləşib. Azərbaycanın Cəmmu və Kəşmir məsələsi ilə bağlı prinsipial mövqeyi bu problemin beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri və Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə uyğun olaraq, habelə beynəlxalq humanitar hüquqa tam hörmətlə yanaşılmaqla sülh yolu ilə həllinin dəstəklənməsinə əsaslanır.

Son günlərdə Hindistanla Pakistan arasında yaşanan gərginlik də ölkəmizdə böyük narahatlıqla izlənilir. Məsələ ilə bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) bir neçə bəyanat yayıb və ölkəmizin birmənalı mövqeyini beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırıb. “Pakistan İslam Respublikasına qarşı bir neçə mülki şəxsin ölümü və yaralanması ilə nəticələnən hərbi hücumları pisləyirik. Pakistan xalqı ilə həmrəy olaraq, günahsız qurbanların ailələrinə başsağlığı verir və yaralananların tezliklə sağlamlasını arzu edirik”, - deyərək XİN-in bəyanatında vurğulanıb. Ölkəmiz tərəfləri təmkinli olmağa və münaqişəni diplomatik yollarla həll etməyə çağırıb. Bu, ədalət prinsipinə və beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqedir.

Orta Dəhliz, həm Şimal-Cənub, həm də Şərq-Qərb dəhlizlərində əməkdaşlıq imkanlarına malikdir.

İki dost ölkənin sıx əməkdaşlıq etdiyi istiqamətlərdən biri humanitar sahədir. İndiyədək Azərbaycanın və Pakistanın elm və təhsil müəssisələri arasında sıx əlaqələr qurulub. Azərbaycan Hökuməti Pakistanda fəvqəladə halların yaratdı-

Strateji xarakter daşıyan Azərbaycan-Pakistan münasibətləri

lıq imkanlarının açılması ilə mühüm mərhələ olduğunu bildirib. Baş nazir fevralda Bakıya səfərini xatırladaraq, Pakistanın ikitərəfli əlaqələri qarşılıqlı faydalı iqtisadi tərəfdaşlığa yüksəltmək istəyini bir daha təsdiqləyib.

Azərbaycan və Pakistanın dost və qardaş ölkələr kimi hər zaman birlikdə olduğunu bildirən ölkəmizin Pakistandakı səfiri Xəzər Fərhadov, dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin iki ölkə arasındakı qardaşlıq əlaqələrinə böyük önəm verdiyini və son illər ərzində tərəflər arasında əlaqələrin sürətlə inkişaf etdiyini bildirib.

Azərbaycan-Pakistan münasibətləri tarixi bağlara söykənir. Eyni zamanda, müasir dövrdə hər iki ölkə həm dövlətlər, həm də cəmiyyətlər səviyyəsində bir-birinə dərin rəğbət bəsləyir. Pakistan Azərbaycanın müstəqilliyini ilk tanıyan (1991-ci il dekabrın 12-si) dövlətlərdən biri olub. Ölkələrimiz arasında diplo-

matik əlaqələr 1992-ci il iyunun 9-da qurulub. Həmin dövrdən sonra Azərbaycan-Pakistan əlaqələri davamlı şəkildə inkişaf etməklə bugünkü strateji müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəlib. 1993-cü ilin martında Pakistanın Bakıda, 1997-ci ilin avqustunda isə Azərbaycanın İslamabadda səfirlikləri təsis edilib.

İki ölkə arasında siyasi dialoqun dinamik səciyyə daşımada liderlər arasında yaranan səmimi münasibətlər xüsusi rol oynayır. Onlar mütəmadi qaydada görüşərək ikitərəfli və çoxtərəfli gündəliklər ətrafında aktual müzakirələr aparırlar. Xatırladaq ki, iki ölkə arasında qarşılıqlı səfərlər Prezident Heydər Əliyevin 1994-cü ilin dekabrında Kasablankada Pakistanın ovaxtkı Baş naziri Benazir Bhutto ilə görüşündən sonra başlayıb. Bu görüşlə ikitərəfli münasibətlər yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. 1995-ci ilin oktyabrında Pakistan Prezidenti Sərdar Faruk Əhməd Xan Leqari Bakıya rəsmi səfər edib, bir il sonra - 1996-cı ilin aprelində isə Heydər Əliyevin dost ölkəyə rəsmi səfəri baş tutub.

Sonrakı mərhələdə Prezident İlham Əliyevin Pakistana və dost ölkənin dövlət və hökumət rəhbərlərinin Azərbaycana çoxsaylı səfərləri reallaşdı. Pakistanın Baş naziri 2023 və 2024-cü illərdə, həmçinin 2025-ci ilin fevralında ölkəmizə səfər edib. Prezident İlham Əliyev isə 2024-cü ilin iyul ayında Pakistanda dövlət səfərində olub. Həmin səfər zamanı Azərbaycan Prezidentinə xüsusi hörmət əlaməti olaraq dövlətimizin başçısının təyarrəsinə Pakistanın hava məkanında bu ölkənin Hərbi Hava Qüvvələrinin qırcı təyarrələri qarşılayıb və ənənəyə uyğun olaraq Mütəmadi xarakter alan səfərlər çərçivəsində liderlər ikitərəfli gündəliyə aid çox mühüm məsələlər ətrafında müzakirələr aparırlar, ölkələrimiz arasında sıx tərəfdaşlığın vacibliyini bir daha diqqətə çatdırıblar.

Müxtəlif formatlarda sıx əməkdaşlıq

Siyasi dialoqun yüksək səviyyəsinə uyğun olaraq Azərbaycanla Pakistan arasında müxtəlif istiqamətlərdə əlaqələr uğurla inkişaf edir. 2024-cü ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsinin həcmi 22 milyon 48 min dollar olub. Bu, əvvəlki illərin göstəricilərinə əsasən, iki dəfədən çox artımın əldə olunması deməkdir. Ancaq aydındır ki, bu rəqəm ölkələrimiz arasındakı ticarəti potensialı tam şəkildə əks etdirmir. Pakistan tərəfi Azərbaycan şirkətlərinin bu ölkəyə sərmayə qoymasında çox maraqlıdır. Hazırda Azərbaycanda 3600-dən çox Pakistan şirkəti qeydiyyatda alınıb və onlar sənaye, kənd təsərrüfatı, tikinti, ticarət, nəqliyyat və xidmət sahələrində aktiv fəaliyyət göstərirlər. Pakistan şirkətləri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yenidənqurma və bərpa işlərində iştirak üçün də müraciət ediblər. Azərbaycan Pakistan ilə iqtisadi-ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsini vacib hesab edir. Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə, Pakistandan idxal olunan düyü məhsullarının idxal rüsumu birtərəfli güzəşt təbiiq edilməklə 2027-ci il dekabrın 31-dək 15 faizdən 0 faizə endirilib.

Azərbaycanla Pakistanın iqtisadi əməkdaşlığı üçün digər sahə isə nəqliyyat bağlantılarıdır. Belə ki, iki ölkə həm

ğü fəlakətlərin nəticələrinin aradan qaldırılması məqsədilə dost ölkəyə 9 milyon ABŞ dollarından çox yardım edib.

İki ölkə arasında humanitar sahədə əməkdaşlığın genişlənməsinə Heydər Əliyev Fondu mühüm töhfələr verir. Fond tərəfindən Pakistanda bir çox sosialyönümlü humanitar layihələr həyata keçirilib.

Eyni zamanda, ölkələrimiz müvafiq beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT, Qoşulmama Həmkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, Asiya Parlament Assambleyası, habelə Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Konfrans çərçivəsində də uğurlu əməkdaşlıq edir, bir-birlərinə dəstək verirlər. Mühüm məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, Azərbaycan-Pakistan münasibətləri yeni formatlar çərçivəsində də inkişaf etdirilir. Deyə bilirik ki, Azərbaycan - Türkiyə - Pakistan üçbucağı formalaşdırılıb. Azərbaycan, Pakistan və Türkiyə formatında əməkdaşlıq bütün tərəflərin qarşılıqlı maraqlarına xidmət edir, eyni zamanda, regional güc birliyinə şərtləndirir.

Mübariz ABDULLAYEV

İslam dünyasının Bakıya artan inamı...

Gələn il Azərbaycanda İƏT-in Zirvə görüşü keçiriləcək

Son illərdə ayrı-ayrı nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar özlərinin mühüm tədbirlərinə ev sahibliyi etmək hüququnu məmnuniyyətlə Azərbaycana həvalə edirlər. Bu, dünyada ölkəmizin və onun Liderinin artan nüfuzunun əyani təsdiqidir.

Gələn il isə Azərbaycan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Zirvə görüşünə ev sahibliyi edəcək. Bu barədə xarici işlər nazirinin müavini Yalçın Rəfiyev Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsində keçirilən “Qlobal Cənubun yüksəlişi və Qərb: Azərbaycanın rolu, əməkdaşlıq və inkişaf üçün yeni imkanlar” mövzusunda müzakirədə məlumat verib. Onun sözlərinə görə, qarşıdakı dövrdə Azərbaycan üçün mühüm tədbirlər gündəmədir: “Azərbaycanın sonrakı iki ildə İƏT-ə sədrliyi reallaşacaq. Eyni zamanda, Qlobal Şəhərsalma Forumu və s. tədbirlərin də Bakıda keçirilməsi gözlənilir. Bu tədbirlər Azərbaycanın önəmini artıracaq faktorlardır”, - deyərək XİN rəsmisi vurğulayıb.

Xatırladaq ki, İƏT-in son Zirvə görüşü 2024-cü ilin mayında Qambiyanın Banjul şəhərində keçirilib.

Qlobal Cənubla Qlobal Qərb arasında etibarlı körpü

Hazırda dünya beynəlxalq münasibətlərdə ciddi gərginliklər yaşadığı çətin dövəmdən keçir. Yaxın Şərqdə, Şərqi Avropada areal gənişlənən müharibə alovunun nə vaxt sönməyi bəlli deyil. Digər regionlarda da dövlətlər arasında mübahisəli məsələlər baş qaldırır. Həsil olan qənaət kədərli - dünyada qütbləşmə meyillərinin güclənməsi, Qlobal Cənubla Qlobal Qərb arasında çatların dərinləşməsi ciddi narahatlıq doğurur.

Belə bir şəraitdə Azərbaycanın iki qütb arasında körpülər yaratmaq niyyətini ortaya qoyması diqqət çəkir. Respublikamızın xarici siyasəti multi-regional səciyə daşıyır. Bu siyasət hər zaman milli maraqlar əsas götürülməklə beynəlxalq hüquqa, qarşılıqlı hörmətə, bərabərlik və suverenlik prinsiplərinə əsaslanıb. Eyni zamanda, ölkəmiz qütblər arasında etimad quruculuğuna nail olmağa çalışır, bu məqsədlə özünü xoş niyyətini və potensialını ortaya qoyur. Müzakirələrdə bildirildi ki, beynəlxalq arenada yüksəliş mərhələsinə qədəm qoyan Qlobal Cənubda Azərbaycanın artan nüfuzu onun müstəqil, qərəzsiz, beynəlxalq hüquqa və ədalətə əsaslanan çox tərəfli siyasəti ilə qlobal qeyri-bərabərliyin azaldılmasına, dialoqun qurulmasına verdiyi töhfələrə bağlıdır. Azərbaycanın Qlobal Cənub ölkələrinin səsi sayılan Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi illərində təşkilat Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsləri ilə beynəlxalq siyasətdə kifayət qədər aktiv rol oynayıb, inkişaf etməkdə olan ölkələrin səsinə beynəlxalq platformalara çatdırıb, onun institusional inkişafında əməli addımlar atılıb, təşkilatın parlament şəbəkəsi və gənclər təşkilatı yaradılıb.

Eyni zamanda, son vaxtlar daha da aktualla-

şan iqlim çağırışlarına həssas yanaşması Azərbaycanın global liderliyinə daha bir nümunə sayıla bilər. Ötən ilin noyabr ayında respublikamız BMT-nin iqlim konfransına - COP29-a uğurla ev sahibliyi etdi. Azərbaycanın Qlobal Cənub ilə Qlobal Qərb arasında fəal dialoq, o cümlədən qarşılıqlı anlaşma mühiti yaratması, uzun illər ərzində nail olunmayan konsensus üçün davamlı şəkildə tarazlaşdırıcı mövqə tutması COP29 zamanı “Bakı sıçrayışı”nın əldə edilməsi ilə nəticələndi. Biz Azərbaycanın ev sahibliyi ilə keçirilmiş və 197 ölkədən 80 minə yaxın iştirakçının qatıldığı COP29-da tarixi uğurlara imza atdıq və ölkəmiz haqlı olaraq COP29 irsi ilə fəxr edir. Bakıda inkişaf etmiş ölkələr tərəfindən inkişaf etməkdə olan ölkələrə ayrılacaq iqlim maliyyəsinin 300 milyard ABŞ dolları məbləğində razılaşdırılmasına nail olunması COP29-un tarixinə yazılıb.

Hazırda Afrika qitəsinin kolonializməndən əziyyət çəkən ölkələri Azərbaycana ümid yeri kimi baxırlar. Azərbaycanın Qlobal Cənub

QHT Platformasının yaradılması təşəbbüsündən çıxış etməsi də təsadüfi deyil. Qlobal Cənub tarixən ədalətsizliklə üzləşib, bəzi qlobal güclər və beynəlxalq təsisatlar tərəfindən tətbiq olunan ikili yanaşmaların ünvanına çevrilib. Təəssüf doğuran haldır ki, Fransa kimi dövlətlər Qlobal Cənub coğrafiyasında hələ də keçmişin eybəcər qalığı olan müstəmləkəçilik siyasətindən əl çəkmir. Daim ədalət, beynəlxalq hüquq mövqeyindən çıxış edən Azərbaycan isə bununla barışmır və müstəmləkəçiliyin bütün təzahürlərini qətiyyətlə pisləyir.

Azərbaycanın xüsusi rolu həm də odandır ki, indiyədək Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü əsasında formalaşan müxtəlif platformalar çərçivəsində Qlobal Cənubu və Qlobal Qərbi təmsil edən ölkələr həm dövlətlər, həm də cəmiyyətlər səviyyəsində bir araya gəliblər. Artıq dünyada tanınan “Bakı prosesi” buna yaxşı nümunədir.

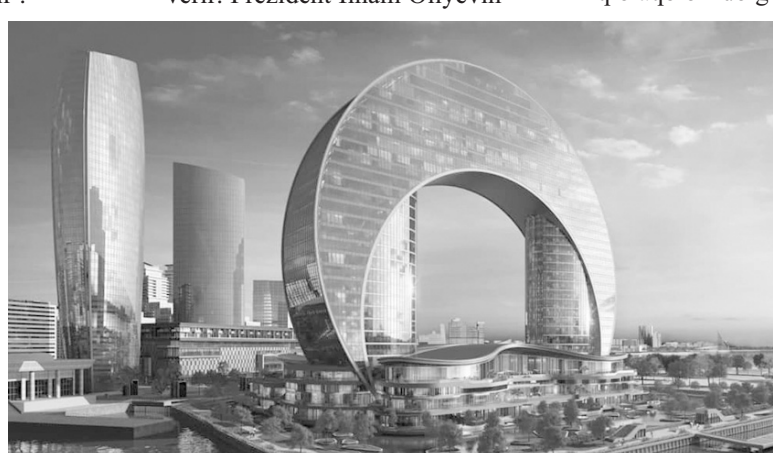
Müxtəlif istiqamətlərdə uğurla inkişaf edən Azərbaycan-İƏT münasibətləri

Müstəqil Azərbaycan İslam dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır. Prezident İlham Əliyevin siyasəti iradəsinə uyğun olaraq dünyada İslam həmrəyliyinə möhkəmlənməsinə sanballı töhfələr verən ölkəmiz eyni zamanda bu coğrafiyada yerləşən dövlətləri birləşdirən beynəlxalq təsisatlar da fəal şəkildə təmsil olunur. Belə təşkilatlardan biri də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatıdır.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı 1969-cu ildə müsəlman ölkələri arasında həmrəyliyin və əməkdaşlığın gücləndirilməsi, İslam dəyərlərinin və irsinin qorunması məqsədilə təsis edilib. Qurum 2011-ci ildə İslam Konfransı Təşkilatı adlandırılıb. Baş qərargahı Səudiyyə Ərəbistanının Ciddə şəhərində yerləşən qurumun hazırda 60-dək üzvü var. Təşkilat BMT yanında müşahidəçi statusa malikdir. İƏT-in fəaliyyət istiqamətləri üzrə siyasət qərarlar üç ildən bir keçirilən İslam Zirvə görüşündə verilir. Hər il keçirilən İslam ölkələri Xarici İşlər nazirlərinin konfranslarında Zirvə görüşündə qəbul edilmiş qərarların icrasını nəzərdən keçirilir. Təşkilatın icraedici orqanı Baş Katiblikdir. Respublikamız öz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra keçmiş sovet respublikaları arasında ilk olaraq İƏT-ə üzv olmaq barədə müraciət ünvanlayıb və 1991-ci il dekabrın 8-də qurumun Dakarda keçirilmiş dövlət və hökumət başçıların 5-ci konfransında təşkilata tamhüquqlu üzv

qəbul edilib.

Ötən dövrdə Azərbaycanın müsəlman dünyasında böyük nüfuzla malik dövlətə çevrilməsi ölkəmizin apardığı siyasətin məntiqi nəticəsidir. Biz dini kimliyi-mizlə, İslam aləminə məxsus olmağımızla qürur duyuruq. Azərbaycan, eyni zamanda, İslam ölkələri arasında həmrəyliyin möhkəmlənməsinə sanballı töhfələr verir. Prezident İlham Əliyevin

müvafiq Sərəncamı ilə 2017-ci il ölkəmizdə “İslam Həmrəyliyi İli” elan olunub. Ölkəmizin IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarına yüksək səviyyədə ev sahibliyi etməsi İslam aləminə və bütün dünyamıza əmin-amanlıq, həmrəylik çağırışları kimi qiymətləndirilməlidir. İndiyədək İƏT-in bir sıra tədbirləri Azərbaycanda uğurla baş tutub.

Öz növbəsində, İƏT də Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə İslam və digər sivilizasiyalar arasında əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə verdiyi töhfələri yüksək dəyərləndirir. Qurum Ermənistanın Azərbaycana qarşı apardığı işğalçılıq siyasətini həmişə birmənalı şəkildə pisləyib. İƏT ötən

dövr ərzində Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyən 80-dən artıq qətnamə qəbul edib. 2016-cı ildə Təmas Qrupunun təsis edilməsi İƏT-in Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsinə necə böyük önəm verdiyini aydın şəkildə təsdiqləyir. Dünyada nüfuz getdikcə artan İƏT Azərbaycana növbəti birmənalı dəstəyini 44 günlük Vətən müharibəsində göstərdi.

Azərbaycanın İƏT, eləcə də quruma üzv olan dövlətlərlə humanitar-mədəni sahədə əməkdaşlıq əlaqələri də getdikcə genişlə-

nir. Azərbaycan 1991-ci ildən İslam ölkələrinin təhsil, elm və mədəniyyət təşkilatı olan və sıralarında 50-dən çox dövləti birləşdirən ICESCO-nun üzvüdür. 1991-ci ildə qurulmuş sıx

münasibətlər Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın 24 noyabr 2006-cı il tarixində ICESCO-nun xoşməramlı səfiri adına layiq görülməsi ilə keyfiyyətcə yeni bir inkişaf mərhələsinə yüksəlib. Mehriban Əliyeva - təşkilatın bu yüksək adına layiq görülmüş ilk qadın ictimai xadimdir.

Müxtəlif dövrlərdə ayrı-ayrı Azərbaycan şəhərləri - 2009-cu ildə Bakı, 2018-ci ildə isə Naxçıvan İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan edilib. Həmçinin hər bir azərbaycanlı üçün son dərəcə əziz olan Şuşa şəhəri 2024-cü ildə İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı seçilib.

Mübariz FEYİZLİ

Azərbaycanın sülh təşəbbüsləri beynəlxalq platformalar müstəvisində

Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində etibarlı tərəfdaş və nüfuzlu aktor kimi tanınmaqdadır. Cənubi Qafqazın lideri olan ölkəmiz bu uğura çoxvektorlu və balanslaşdırılmış xarici siyasət sayəsində nail olub. Ölkəmiz həm ikitərəfli münasibətlər kontekstində, həm də çoxşaxəli əlaqələr fonunda global xarakterli əməkdaşlıqlar platformasının mərkəzi oyunçusu rolunu oynamaqdadır. Müstəqil siyasət yürütməsi, sivilizasiyalararası dialoqa mühüm töhfələr verməsi, regional və beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin olunmasında strateji tərəfdaş qismində mühüm rol oynaması Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu artıran əhəmiyyətli faktorlar qismində çıxış edir. Təsadüfi deyil ki, ötən dövr ərzində həyata keçirilən rəşional və pragmatik xarici siyasət kursunun fonunda Azərbaycan beynəlxalq münasibətlər sistemində bir sıra əhəmiyyətli uğurlar əldə edib.

Cənubi Qafqaz sülh və əməkdaşlıq məkanına çevrilməlidir

Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunun sülh və əməkdaşlıq məkanına çevrilməsi üçün də fəal təşəbbüslərlə çıxış edir. Dövlətimizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpa olunmasından sonra bunun üçün real zəmin yaranıb. Əlbəttə, hazırkı şəraitdə Cənubi Qafqazın konfrantasiya yox, əməkdaşlıq məkanına çevrilməsində müəbit şərait yaranıb. Ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etmiş Azərbaycan regionda yeni reallıqların müəlifidir. Məhz yeni reallıqlar da bölgədə sülh və əməkdaşlıq imkanlarını təşviq edir. İndiyədək bu imkanın olmaması Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını 30 il ərzində işğal altında saxlaması idi. Artıq Azərbaycan öz gücünə işğala son qoyub və Ermənistanı da sülh sazişi imzalamağa təklif edib. Bu ilin mart ayında isə tərəflər

sülh sazişinin mətninin tam razılaşdırıldığını elan ediblər.

Xüsusi vurğulanmalıdır ki, bu razılaşma məhz Azərbaycanla Ermənistan arasında birbaşa danışıqlar nəticəsində əldə edilib. Halbuki beynəlxalq aktorlar - Rusiya, Avropa İttifaqı və ABŞ da tərəflər arasında münasibətlərin normalaşdırılması üçün vasitəçilik edirdilər. Amma onların vasitəçiliyi nəticə vermədi, hər iki ölkə birbaşa danışıqlara üstünlük verərək müsbət nəticəyə nail oldular. Ötən ilin may ayında Azərbaycan və Ermənistan birbaşa danışıqlar sayəsində sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyası məsələsində də razılığa gəldilər. Bu razılıq nəticəsində Azərbaycanın Qazax rayonunun işğal altında olan 4 kəndi dinc yolla geri qaytarıldı. Eləcə də, iki ölkə arasında dövlət

sərhəddinin 12 kilometrlik hissəsi rəsmi olaraq müəyyənləşib.

Təbii ki, bütün bunlar sülh sazişinin imzalanması üçün də yaxşı zəmin yaradır. Ermənistan Azərbaycanın haqlı olaraq irəli sürdüyü iki şərti (Ermənistan konstitusiyasında dəyişikliklər və ATƏT-in Minsk qrupunun ləğvi) yerinə yetirdikdən sonra sülh sazişini imzalamaq üçün heç bir maneə qalmayacaq. Növbəti mərhələ isə Cənubi Qafqaz üçün yeni perspektivlər açacaq.

Azərbaycanın AŞPA-da iştirakı qeyd-şərtsiz bərpa olunmalıdır

Nazir müavini çıxışında 2024-cü ilin yanvar ayında Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsinin Avropa Şurası Parlament Assambleyası tərəfindən təsdiq edilməməsinin hü-

tün üzv dövlətlər bərabər əsasda Avropa Şurasının iki nizamnamə orqanında iştirak etməlidir” müddəası ilə ziddiyyət təşkil etdiyini bildirib. O, parlamentlərarası dialoq və əməkdaşlıq platforması rolunu həyata keçirməli olan Assambleyada Azərbaycanın iştirakını qeyd-şərtsiz bərpa etmək məqsədilə vəziyyətin tezliklə həll edilməsinin zəruri olduğunu vurğulayıb.

Mayın 14-də nazir müavini Elnur Məmmədov Avropa Şurasının İnsan Hüquqları üzrə Komissarı Maykl Oflaherti və təşkilatın İnsan hüquqları və qanunun aliliyi üzrə Baş direktoru Canluka Espozito ilə də görüşlər keçirib, qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıb.

Nardar BAYRAMLI

AŞ Nazirlər Komitəsinin 134-cü sessiyasında...

Bütün bunlar Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin 134-cü sessiyasında da səsləndirilib. Belə ki, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin mayın 13-14-də Lüksemburq şəhərində keçirilmiş 134-cü sessiyasında iştirak edən Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov çıxışı zamanı cari ilin mart ayında Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh və dövlətlərarası münasibətlərin qurul-

ması haqqında saziş layihəsinin mətni üzrə danışıqların yekunlaşdığını diqqətə çatdırıb. Bununla yanaşı, danışıq aparılmış mətnin imzalanması üçün əsas şərtin Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı iddiaların aradan qaldırılması məqsədilə Ermənistanın konstitusiyasına dəyişiklik edilməli olduğu, ATƏT-in köhnəmiş və qeyri-funksional Minsk qrupunun və aidiyyəti strukturların

rəsmi şəkildə ləğv edilməsinin zəruriliyi vurğulanıb. E.Məmmədov Azərbaycanın iki ölkə arasında normalaşma prosesi ilə əlaqəli bu və digər məsələlər üzrə ikitərəfli dialoqa davam etdirməyə hazır olduğunu qeyd edib.

quqi baxımdan tamamilə əsassız olduğunu və 2019-cu ildə təşkilatın Nazirlər Komitəsinin qəbul etdiyi qərarla əksini tapmış “bü-

Mayın 15-də Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının videokonfrans formatında növbəti 72-ci iclası keçirilib.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Sta-

tistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqovun sədrliyi ilə keçirilən videokonfransda MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsinin sədri, üzv dövlətlərin statistika qurumlarının rəhbərləri və rəhbər müavinləri,

MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının 72-ci iclası keçirilib

MDB İcrayyə Komitəsinin və Avrasiya İqtisadi Komissiyasının nümayəndələri iştirak ediblər.

Şuranın iclasında MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının 2024-cü ildə fəaliyyəti,

MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsinin 2024-cü ildə gördüyü işlər, 2026-2027-ci illər üçün "MDB statistika-sının inkişafı" layihəsinə dair təkliflər və digər məsələlər haqqında müzakirələr aparılıb, müvafiq qərarlar qəbul olunub.

Londondan verilən mesajlar...

Azərbaycan "yaşıl enerji"nin cəlbedici investisiya məkanına çevrilir

Bu günlərdə Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (AYİB) Londonda keçirilən illik toplantısı çərçivəsində "Azərbaycan: yaşıl inkişaf və bağlantıya aparan yeni keçid nöqtəsi" mövzu-

unda investisiyaya baxış sessiyasında "yaşıl enerji" dəhlizlərində ölkəmizin enerji həbi kimi strateji mövqeyi vurğulanıb. Azərbaycanda "yaşıl enerji" keçidinin səmərəli təşkili, özəl sektordan

investisiyaların cəlbə və dayanıqlı enerji istehsalının təşviqi sahəsində görülən işlər qeyd olunub. Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) "Masdar" şirkətinin baş maliyyə direktoru Mazin Xan

bildirib ki, Azərbaycan hökumətinin təmin etdiyi əlverişli tənzimləyici mühit sayəsində bərpaolunan enerji mənbələrinə investisiya qoyuluşu artır və bu sahə daha cəlbedici istiqamətə çevrilir. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (AYİB) illik iclası çərçivəsində

keçirilən panel müzakirəsində bildirib ki, BƏƏ və Azərbaycanı eyni enerji bənzərliyi birləşdirir. Hər iki ölkə əvvəllər neft və qaza yönəlmiş siyasət yürüdükdən hazırda dayanıqlı enerji balansında "yaşıl enerji" amili daha çox ön plana keçməkdədir. Yeni enerji siyasətinə keçid Azərbaycan və BƏƏ-nin iqtisadi cəhətdən əsaslandırılmış yeni uğurlu strategiyası olmaqla yanaşı, ekoloji hədəflərinin də müasir vizyonunu nümayiş etdirir.

Bərpaolunan enerji üzrə proqnozlar nikbindir

Azərbaycanın bərpaolunan enerji sektorunun xarici investorlar üçün cəlbedici olduğunu xatırladan M.Xanın fikrincə, üç əsas amil sarmayəçilərin marağının artmasında mühüm rol oynayır. Birinci amil ölkə rəhbərliyinin "yaşıl enerji"yə və təmiz enerji dövrünə ke-

çiddə yüksək dərəcədə sadıqlılığıdır. Dövlət bu sahədə öz niyyətlərini açıqlayıb. Azərbaycan 2030-cu ilə qədər elektrik enerjisi istehsalı gücündə bərpa olunan enerji mənbələrinin payının 30 faizə çatdırmağı

əsas hədəfi kimi elan edib. İkinci amil təbii ehtiyatların, xüsusilə Günəş və külək enerjisi ehtiyatlarının həcmliyi barədə nikbin

proqnozlardır. Azərbaycanda həm quruda, həm də dənizdə böyük külək enerjisi potensialı var. Qiymətləndirmələrə əsasən, Azərbaycanda "yaşıl enerji" mənbələrinin potensialı quruda 135 QVt, dənizdə 157 QVt proqnozlaşdırılır. Təkcə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsində hidroenerji, külək və günəş ener-

jisi, termal su mənbələrinin gücü 7200 MVt-dan artıq qiymətləndirilir. Laçın və Kəlbəcər in dağlıq ərazilərdə külək enerjisinin 2000 MVt həcmində texniki potensialının olduğu proqnozlaşdırılır. Üçüncü amil tənzimləyici mühitin yaxşılaşdırılmasıdır. Azərbaycan hökuməti bu sahədə çalışan şirkətlərin fəaliyyəti üçün güclü normativ baza yaradıb, əlverişli iqtisadi mühiti təmin edib.

"Masdar"ın Azərbaycanda iddialı investisiya planları

AYİB-in toplantısında Azərbaycanın "yaşıl enerji" ixracında rolunu və yeni dəhlizlərdə təşəbbüskarlığı da təqdir olunub. "Xəzər-Qara dəniz-Avropa" dəhlizinin yaradılmasından sonra Azərbaycanın "yaşıl ixracatçı"ya çevrilməklə Avropa və Asiya arasında yeni təchizatçı olacağı diqqətə çatdırılıb. Bərpaolunan enerjinin istehsalı və emalı, habelə ixracında xarici tərəfdaşlarla əməkdaşlıq, o cümlədən BƏƏ ilə yaxın və faydalı əlaqələrin mühüm əhəmiyyəti vurğulanıb. Bu prosesdə "Masdar" şirkətinin həyata keçirdiyi layihələr

nümunə kimi dəyərləndirilib. Qeyd edək ki, "Masdar" ölkəmizdə ön potensial investorlardan biridir, şirkət 230 meqavatlıq Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyasına 262 milyon dollarlıq sarmayə yatırır. Şirkətlə ötən il imzalanmış sazişlərə əsasən, Biləsuvar da 445 MVt, Neftçalada 315 MVt gücündə iki günəş elektrik stansiyası və Qaradağda 240 MVt gücündə bir külək elektrik stansiyasının inşası nəzərdə tutulur. Ümumi sarmayə dəyəri 1 milyard dollar məbləğində qiymətləndirilən 3 layihənin təməlinin atılması bərpa olunan enerji sektorunda böyük sarmayə bummunun nümunəsi hesab edilə bilər.

Bundan başqa, "Masdar"la SOCAR arasında Naxçıvan Muxtar Respublikasında 500 MVt gücündə bərpa olunan enerji layihələrinin inkişafına dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

"Masdar" şirkəti Azərbaycanlı şirkətlərlə birgə Xəzər dənizində 3,5 qıqavat gücündə dəniz külək elektrik stansiyası layihəsi üzərində işləyir. İnvestisiya planına əsasən, Azərbaycanın bərpaolunan enerji sahəsinə 2 milyard dollardan artıq sarmayə yatırılacaq.

azad edilmiş ərazilərin resursları xüsusi yer tutur. Orta müddətli inkişaf konsepsiyasında bu ərazilər Yaşıl Enerji Zonası elan edilib və müxtəlif ssenarilər təbii edilməklə ərazilərin enerji tələbatı modelləri hazırlanıb. Həmin strateji yanaşmaya əsasən, Yaşıl Enerji Zonasında enerji istehsalı üçün bir neçə mənbə müəyyən edilib. Bunlar bərpa olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisi istehsalı, elektrik nəqliyyat vasitələrindən istifadə, günəş pannelərinin qurulması, həmçinin küləklərin və yolların işıqlandırılmasında günəş enerjisi əsaslı LED lampalardan istifadə, istilik, soyutma və isti su təchizatında bərpa olunan enerji texnolo-

Azad ərazilər "yaşıl enerji" körpüsünə qoşulur

giyalarının tətbiqi, ağıllı enerji idarəetmə kimi modellərdir. "Masdar" şirkəti bu ərazilərdəki "yaşıl enerji"yə böyük maraq göstərir və yaxın vaxtlarda azad edilmiş ərazilərin bərpaolunan enerji mənbələrinin istismarına dair yeni sazişlərin imzalanması ehtimal olunur. Bu ölkənin dövlət və biznes icmasının təmsil olunduğu böyük bir nümayəndə heyəti ölkəmizdə səfəri çərçivəsində azad edilmiş ərazilərə baş çəkərək bölgənin resursları və investisiya imkanları ilə yaxından tanış olub. Səfər zamanı BƏƏ-nin özəl şirkətlərin Qarabağın bərpa prosesində iştirakının nəzərdən keçirildiyi vurğulanıb.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Dayanıqlı iqtisadi inkişafın təzahürü

Ölkəmizdə orta aylıq əməkhaqqı 10 faiz artıb

Əhalinin gəlirləri inflyasiyanı üstələyib

İqtisadiyyatın artım dinamikası sosial sahələrdə də öz müsbət təzahürlərini nümayiş etdirib. 2025-ci ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycan əhalisinin nominal gəlirləri 27 milyard manata çatıb. Son bir ildə ölkədə adambaşına düşən nominal gəlir isə təxminən 7-8 faiz artaraq 2600 manatı ötür. Ötən dövr ərzində ölkə iqtisadiyyatında müddəla çalışan işçilərin sayı 1 milyard 774,9 min nəfər təşkil edib, onların 880 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektoru-

runda, 894,8 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərənlərdir. Bu dövrdə iqtisadiyyatda müddəla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 10 faiz artaraq 1083,8 manat təşkil edib. İqtisadiyyatın mədəniyyətə, səhiyyəyə və sığortaya fəaliyyəti, informasiya və rabitə, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, eləcə də nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olub. Qeyd edək ki, bu dövrdə is-

tehlak qiymətləri indeksi 2024-cü ilin aprel ayına nisbətən 6,3 faiz artıb. Bu isə əhalinin real gəlirlərinin inflyasiyanı bir neçə faiz-bənd üstələdiyini göstərir. Nəticədə həm əhalinin orta aylıq əməkhaqqı, həm də real gəlirləri inflyasiyanı üstələməklə onların sosial rifah vəziyyətinə müsbət təsir edib.

nin bir sıra dövlət orqanlarında əməkhaqları artırılıb ki, bu da əhalinin gəlirlər portfelinin böyüməsinə səbəb olub. Yaxın günlərdə digər sosial artımlar, yəni müavinət və təqaüdlərin yenidən hesablanaraq ödənilməsi də təmin olunacaq ki, bu amil də ilin ikinci rübündə əhalinin əməkhaqqı və gəlirlərinin ümumi məbləğlərinin artmasında müstəsna rol oynayacaq.

Beşinci sosial paketin icrası gəlirləri daha da artıracaq

Hazırda mövcud sosial-iqtisadi inkişaf göstəriciləri və qarşıdakı aylar üzrə proqnozlar öl-

məzdu işçilərin sayı 1758,8 min nəfər olub ki, onların 878,5 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 880,3 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərənlərdir. Bununla yanaşı, iqtisadi fəallığın yüksəlməsi və əmək bazarında aparılan islahatlar əmək müqavilələrinin də sayının artmasına öz müsbət təsirini göstərib. İş yerlərinin rəsmiləşdirilməsi, əməkhaqqı fondunun "ağardılması" və şəffaflığın təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində bağlanmış əmək müqavilələrinin sayı 2025-ci ilin aprel ayının 1-nə 1 milyon 900 min təşkil edib. Qeyri-neft sektorunun özəl bölməsində isə həmin göstərici 436 min 770 vahid artaraq 976 min 692 olub. Ümumilikdə, 2019-cu ilin əvvəli ilə müqayisədə son 6 ildə əmək müqavilələrinin sayı təxminən 465 min vahid artıb.

E.CƏFƏRLİ

Minimum əməkhaqqının gəlirlərə təsiri

Əhalinin nominal əməkhaqqının və real gəlirlərinin artmasında 2025-ci ilin yanvar ayından etibarən ölkəmizdə beşinci sosial islahat paketi çərçivəsində sosial artımların icrasına start verilməsi öz müsbət təsirlərini göstərib. Dövlət başçısının imzaladığı "Əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində tədbirlərin davam etdirilməsi haqqında" Sərəncamına uyğun olaraq, ilk növbədə, minimum əməkhaqqı 16 faiz artırılaraq 345 manatdan 400 manata çatdırılıb. Nəticədə minimum əməkhaqqındakı artımlar təkcə aşağı maaş alanların deyil, eləcə də vahid tarif cədvəlinin

haqlarında artımları təmin edib. Belə ki, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən sahələrdə çalışan işçilərin aylıq tarif (vəzifə) maaşları sərəncamı uyğunlaşdıraraq artırılıb. Sosial, elm, səhiyyə, mədəniyyət, gənclər və idman, kənd təsərrüfatı, ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi, mənzil-kommunal, nəqliyyat və rabitə, meliorasiya, su təsərrüfatı və balıqçılıq sahələrində çalışan dövlət qulluqçusu statusu olmayan işçilərin də əməkhaqqı artıb. Eləcə də, minimum pensiya məbləği fevralın 1-dən 280 manatdan 320 manata çatdırılıb, əmək pensiyaları 8 faiz yüksəlib. Həmçin-

(VTC) bütün pillələri üzrə əməkhaqqının

10233142 nəfər olduq!

Dövlətin uğurlu demoqrafiya siyasəti davam edir

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Azərbaycan sosial-iqtisadi inkişaf sahəsində böyük uğurlar əldə edib. Ölkəmiz iqtisadiyyatın dinamik inkişafı və iqtisadi artım tempinə görə regionun lider dövlətinə çevrilib. Sözsüz ki, respublikamızda ardıcıl həyata keçirilən və əhəlinin sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına yönəlmiş dövlət proqramları demoqrafiya və əhəlinin inkişafına müsbət təsirini göstərməkdədir.

Demoqrafik siyasət-dövlət orqanları və digər sosial institutlar vasitəsilə əhəlinin artımının nizam salınması sahəsində məqsədyönlü fəaliyyətə əsaslanan, əhəlinin say və struktur dinamikasını sabit saxlamağa və ya dəyişdirməyə xidmət edən siyasətdir. Əhəlinin doğum sayı, nikah, boşanma,

yaş strukturu və onun ölüm miqdarına təsir edən demoqrafik siyasət geniş mənada ya əhəlinin artması ilə eyniləşdirilir, ya da onun tərkib hissələrindən biri kimi nəzərdən keçirilir. O, sosial və iqtisadi siyasətlə bağlı olsa da, özünəməxsus xüsusiyyətlərə də malikdir.

Məlumdur ki, hər bir ölkənin inkişafında həlledici rol məhz insan potensialı ilə bağlıdır. Bu mənada əhəlinin siyahıyaalınması nəticəsində əldə edilmiş məlumatlar informasiya cəmiyyətinin qiymətli resursudur. Demoqrafik siyasətin düzgün qurulması isə əhəlinin siyahıyaalınması prosesinin nəticələrindən çox asılıdır. Ölkənin sosial-iqtisadi vəziyyəti əhəli artımında mühüm rol oynayır.

Dünyada əhəlinin sayı artacaq...

BMT-nin proqnozlarına görə, bir sıra Avropa ölkələrində əhəlinin ümumi sayının azalmasına baxmayaraq, dünyada əhəlinin ümumi sayı 2025-ci ildə artacaq

və 8 milyard nəfərdən çox olacaq. Məlumdur ki, əhəlinin nəzarət olmadan artımı ilə mübarizə aparan ölkələr üçün hələ bunun universal həlli mövcud deyil, lakin bir sıra regionların təcrübəsi göstərir ki, bu problem həll olunandır. Bunun üçün hər bir ölkənin spesifik xüsusiyyətlərini nəzərə alan uzunmüddətli kompleks proqramların həyata keçirilməsi vacibdir. Bir daha qeyd etmək lazımdır ki, demoqrafik problemlər iqtisadi, sosial, siyasi, ekoloji və başqa problemlərlə sıx bağlıdır.

Dövlət Statistika Komitəsi (DSK) ölkəmizdə doğum, ölüm, nikah və boşanma sayı ilə bağlı son rəqəmlərin hesabatını təqdim edib.

Azərbaycan əhəlinin sayı artıb

2025-ci ilin yanvar-mart aylarında əhəlinin sayı 8253 nəfər və ya 0,1 faiz artaraq 2025-ci il aprel ayının 1-i vəziyyətinə 10233142 nəfərə çatıb.

Bu barədə Dövlət Statistika

Azərbaycan mayda ITF-də sədrliyi qəbul edəcək

May ayının üçüncü ongünlüyündə Azərbaycan ilk dəfə olaraq 2025-2026-cı illərdə Beynəlxalq Nəqliyyat Forumuna (ITF) sədrlik edəcək.

“Report” ITF-ə istinadən xəbər verir ki, ölkənin prezidentliyə namizədliyi hələ 2022-ci ildə təşkilata müraciət əsasında qeydə alınıb.

Müəyyən edilmiş prosedura

uyğun olaraq Azərbaycan 2023-2024-cü illərdə forumun vitse-prezidenti vəzifəsini tutub, hazırda isə 2024-2025-ci illər üçün birinci vitse-prezident vəzifəsini icra edir.

Hazırda forumun sədri Çilidir. Beynəlxalq Nəqliyyat Forumu 69 üzv ölkəni birləşdirir. Azərbaycan 1998-ci ildən onun tam hüquqlu iştirakçısıdır.

Komitəsinin aylıq hesabatında qeyd olunub.

3 ay ərzində ölkədə doğum sayı

Dövlət Statistika Komitəsinin aylıq hesabatında həmçinin ölkədə doğum sayı barədə rəqəmlər qeyd olunub. Bildirilib ki, bu ilin ilk üç ayı ərzində Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 22119 doğulan körpə qeydə alınıb və ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhəlinin hər 1000 nəfərinə bu göstərici azalaraq 9,7-dən 8,8-ə düşüb.

Azərbaycanda ölüm sayı məlum olub

DSK-dan verilən məlumata görə, ölkəmizdə ölüm sayı azalıb. Belə ki, 2025-ci ilin yanvar-mart aylarında ölkədə 14172 ölüm halı qeydə alınıb və ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhəlinin hər 1000 nəfərinə bu göstərici azalaraq 6,2-dən 5,6-ya düşüb.

Boşananların sayı azalıb...

Komitənin hesabatında qeyd olunub ki, Azərbaycanda nikahların sayı artıb, boşanmaların sayı isə azalıb. Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən cari ilin birinci rübündə 11206 nikah və 4765 boşanma halları qeydə alınıb. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhəlinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı 4,0-dan 4,4-ə qədər artıb, boşanmaların sayı isə 2,0-dan 1,9-a düşüb.

736 əkiz, 42 üçəm doğulub. Bundan başqa, DSK ötən dövr ərzində dünyaya gələn əkiz və üçəm uşaqların sayı barədə hesabatı təqdim edib. Məlumatda qeyd olunub: “Doğulan körpələr arasında oğlan uşaqlarının xüsusi çəkisi 53,5 faiz, qız uşaqlarının xüsusi çəkisi isə 46,5 faiz olub.

Doğulan körpələrdən 736-sı əkiz, 42-si isə üçəm olub”.

Sahib

Geniş əməkdaşlıq üçün yeni platforma

Bakıda keçirilən Avropa və MDB Poçt Liderlərinin I Forumunda gələcəyə yönələn strategiyalar müəyyənləşib

Azərbaycanın rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyevin Ümumdünya Poçt İttifaqının (ÜPI) Baş direktorunun müavini Maryan Osvaldla görüşündə tərəflər arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Müzakirələrdə elektron ticarət və poçt daşımalarının gələcək inkişafı barədə məsələlətləşmələr aparılıb. İttifaqın rəhbəri 2025-ci il sentyabrın 7-19-da Dubayda keçiriləcək 28-ci Konqresə seçkilərdə Azərbaycanın ÜPI-nin İnzibati Şura və Poçt İstismanı Şurasına üzvlüyünə namizədliyinin irəli sürüləcəyini bildirib.

173 ölkə ilə əməkdaşlıq qurulub

1993-cü ildə ÜPI-yə daxil olan Azərbaycan MDB dövlətləri arasında İttifaqın ən fəal iştirakçısı kimi özünü təsdiqləyib. Belə ki, respublikamız poçt xidmətləri ilə bağlı zəruri infrastrukturların inkişaf etdirərək fəaliyyətin ÜPI-nin müəyyən etdiyi beynəlxalq standartlar səviyyəsində qurmağa nail olub. Poçt və maliyyə xidmətlərinin müasirləşməsi istiqamətində mühüm uğurlar əldə edib. Bu nailiyyətlər sayəsində ölkəmiz ÜPI-nin 2004-cü ildə Buxarestdə keçirilən 23-cü Konqresində ilk dəfə olaraq, bu təşkilatın ali orqanı olan Administrativ Şuraya, 2008-ci ildə Cenevrədə keçirilən 24-cü Konqresində təşkilatın hər iki ali orqanına - Administrativ Şuraya və Poçt İstismanı Şurasına, 2016-cı ildə İstanbulda keçirilən 26-cı Konqresində isə yenidən Poçt İstismanı Şurasına üzv seçilib.

Azərbaycanın milli poçt operatoru olan “Azərpoçt” ha-

zırda dünyanın 173 ölkəsi ilə əməkdaşlıq edir, onlardan 126-sı ilə qeydiyyatlı göndərişlər üzrə birgə əməliyyatları həyata keçirir. Ölkəmiz hazırda di-

gər rəqəmsal poçt alətlərinə transformasiya istiqamətində işləri, o cümlədən, Ümumdünya Poçt Konvensiyası və “Poçt ödəniş xidmətləri haqqında Saziş”ə qoşulmaqla bağlı işlərini davam etdirir. Hər iki struktur poçt xidmətlərinin və ödənişlərinin müasir inkişaf meyarlarına çatmaqda yeni firsətlər deməkdir.

Qlobal poçt ailəsinin Bakıda müntəzəm olaraq müxtəlif dialoqlarının aparılması isə Azərbaycana olan etimadın mühüm göstəricisidir. Bu baxımdan mayın 13-də Bakıda keçirilən Avropa və MDB Poçt Liderlərinin I Forumu elekt-

ron ticarət, innovasiya və təchizat zəncirinin əlaqələndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Tədbir sənaye liderləri və tərəflər arasında dialoqu asanlaşdırmaqla müştərilərin və bizneslərin dəyişən tələblərinə uyğun, gələcəyə yönələn strategiyaların və innovativ həllərin inkişaf etdirilməsinə təkan verir. Eyni zamanda, ÜPI-nin regional inkişafı təşviq etmək və beynəlxalq poçt əməkdaşlığını gücləndirmək istiqamətindəki öhdəliyini də bir daha təsdiqləyir. Forum rəqəmsal pozuntulara cavab olaraq poçt sektorunun transformasiyasının artmasında yeni imkanlar yaradacaq.

Hazırkı çağırışlardan biri inkişaf etməkdə olan ölkələrin poçt təşkilat-

ÜPI ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın digər istiqaməti poçt bağlamalarının gömrük rəsmiləşdirilməsinin müasir alət və qaydalardan istifadə etməklə tənzimlənməsi və sərhəd-keçid məntəqələrində elektron ticarətin asanlaşdırılmasıdır. Azərbaycan bu istiqamətdə də davamlı islahatlar aparır, poçt bağlamalarının rəsmiləşdirilməsinin sürətləndirilməsi, risk təhlilələrinin effektivliyinin artırılması üçün

Ümumdünya Poçt İttifaqının ölkəmizə etimadı

lari arasında rəqəmsal əməkdaşlığın gücləndirilməsidir. Ümumdünya Poçt İttifaqının (ÜPI) Beynəlxalq Bürosunun baş direktorunun müavini Maryan Osvald bildirib ki, elektron ticarət ÜDM-in artırılması üçün gələcəyin infrastrukturudur. E-ticarət təkcə dövlət xidməti deyil, həm də konkret ölkənin ÜDM-ni əhəmiyyətli dərəcədə artırmaqla bənzər istiqamətdir. Bu baxımdan poçt rabitəsinin e-ticarət proqramının ayrılmaz tərkibinə çevrilməsi bu sahədə maliyyə xidmətlərinin də inkişafına güclü stimula verəcək. Nəticədə, biznesin xarici ticarət tərəfdaşları ilə əlaqəsi artmaqla, geniş bir rəqəmsal bazar infrastrukturuna formalaşacaq.

Poçt bağlamalarının gömrük rəsmiləşdirilməsi

ÜPI ilə sıx tərəfdaşlıq edir, inkişaf etmiş ölkələrin qabaqcıl təcrübələrini təbiq etməyə çalışır.

Ümumdünya Poçt İttifaqının İnkişaf və Əməkdaşlıq üzrə direktoru Mutua Muthusi isə hesab edir ki, rəqəmsal platformaya keçid zəif işləyən poçt şöbələrinin optimal fəaliyyət səviyyəsinə çatmasını təmin edə bilər ki, nəticədə güclü beynəlxalq poçt şəbəkəsi

yaradılacaq. ÜPI bu məqsədlərə çatmaq üçün üzv ölkələrə texniki yardım, avadanlıq dəstəyi və potensialın artırılması proqramları təqdim edir. Bakıda keçirilən beynəlxalq tədbir bu baxımdan yüksək səviyyəli potensialların artırılmasında mühüm addımlardan biri olacaq.

E.CƏFƏRLİ

Tolerantlıq nümunəsi Azərbaycana qarşı qərəzli “dinləmə”

Ermənipərəstlərin yeni oyunu...

Azərbaycan dini, milli və mədəni dəyərlərə, o cümlədən müxtəlif dinlərin, millətlərin, mədəniyyətlərin, sivilizasiyaların mənsublarına münasibətə, multikultural həyat tərzinə görə dünya-

da tolerantlıq nümunəsi kimi çıxış edir. Bu gün də dünyanın ən sabit, tolerantlıq indeksinə görə aparıcı ölkəsi sayılan Azərbaycanda bu məsələlər ilə bağlı hər hansı problem yoxdur. Maraqlıdır

ki, Azərbaycanın regiondakı siyasi nüfuzunun artmasından, yeni münasibətlər sistemi formalaşdırmasından narahatlıq keçirən bəzi “dairələr” məhz bu xətlə - tolerantlıq və dini etiqad azadlığı məsə-

ləsi üzərindən uğursuz “təzyiq kampaniyası” təşkil etməyə cəhd göstərirlər. Xüsusilə, ermənipərəst mərkəzlər dayanmadan Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyaları təşkil etməyə çalışır.

Yeni təxribat...

Belə ki, ABŞ-dakı erməni lobbisinin təhriki ilə türkofob və islamofob qüvvələrin anti-Azərbaycan fəaliyyəti səngimir - ABŞ-ın Beynəlxalq Dini Etiqad Azadlıqları Komissiyası (“USCIRF”) iyunun 5-də Azərbaycandakı vəziyyətlə bağlı virtual dinləmələr keçirməyə “hazırlaşır”. Maraqlıdır ki, bu “dinləmənin” hədəfi də əvvəlkilərin təkrarıdır - onlar yenə də Azərbaycanda olmayan, qondarma “erməni mədəni irsi”nin “məhv edilməsi” məsələsinə “baxacaqlar”. Bununla bağlı yayılan açıqlamada bir daha ermənipərəst şəbəkənin hansı istiqamətlərdə “hücum keçmək” istədiyi açıq-aydın görünür.

Onlar Azərbaycanı “erməni mədəni irsini məhv etməkdə” ittiham edir, olmayan “Dağlıq Qarabağ”dakı dini obyektlərin təhlükə altında olduğunu sayıqlayırlar. Hətta bir az da irəli gedərək Azərbaycanda, ümumiyyətlə, dini etiqad azadlığı ilə bağlı vəziyyətin guya, “narahatedici” olması iddiasını irəli sürürlər: “Fevral ayında “USCIRF” ölkədə dini etiqad azadlığının vəziyyətini araşdırmaq və dini icma nümayəndələri, hüquq müdafiəçiləri və hökumət rəsmiləri ilə görüşmək üçün Azərbaycan səfər edib. “USCIRF” 2025-ci il üçün illik hesabatında ABŞ Dövlət Departamentinə Azərbaycanı dini etiqad azadlığının ciddi pozuntularına görə Xüsusi Nəzarət Siyahısına daxil etməyi tövsiyə edib”.

“USCIRF”-erməni “dəyənəyi”...

Nədir bu “USCIRF”? Bu qurum Dövlət Departamentindən ayrı, Birləşmiş Ştatlar hökumətinin guya, müstəqil və məsləhətçi orqanı sayılır. ABŞ-ın Beynəlxalq Dini Etiqad Azadlıqları Komissiyası (“USCIRF”) 1998-ci il Beynəlxalq Dini Etiqad Azadlığı Aktı (IR-FA) tərəfindən yaradılmış və xaricdə dini etiqad və ya etiqad azadlığına dair universal hüquqa nəzarət edən “müstəqil” qanunverici orqan

rindən lazımcına faydalanaraq adət-ənənələrini, dil və mədəniyyətini yaşatmaları üçün geniş imkanlar mövcuddur,” - deyərək dövlət başçısı məktubunda bildirmişdi.

Eynilə, bu il yanvarın 5-də Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın pravoslav xristian icmasını Milad bayramı münasibətilə təbrik edib, əənəvi olaraq pravoslav xristian icmasına təbrik məktubu ünvanlayıb. Ötən ay Prezident İlham Əliyev Pəsxa bayramı münasibətilə Azərbaycanın pravoslav xristian icmasına təbrik məktubu ünvanlayıb. Bütün bu hallar Azərbaycanda dini-etnik tolerantlığın ən yüksək səviyyəsinin göstəricisidir.

sayılır. Ən maraqlı cəhət isə “USCIRF”in global miqyasda dini etiqad azadlığının pozulmasına nəzarət etmək üçün ABŞ Prezidentinə, Dövlət katibi və konqresə “siyasi tövsiyələr vermək” hüququdur. Demək ki, bu qurum da təzyiq üçün yönləndirmə “dəyənəyi” kimi istifadə olunur. Qurumun sayına diqqət yetirəndə maraqlı nüansla qarşılaşmaq olur: bu təşkilat Prezidentdən hökumətin “din azadlığının xüsusi-lə ciddi şəkildə pozulmasında iştirak etdiyi” ölkələri Xüsusi Narahatlıq Olan Ölkələr (CPC) kimi təyin etməyi tələb edə bilər - “USCIRF” öz təhlili əsasında dövlət katibinə CPC təyin edilməsi üçün ölkələr tövsiyə edir. Beləliklə də aydın olur ki, bu qurum ayrı-ayrı maraqlar üçün fərqli dövlətləri müxtəlif şəkildə hətta şantaj belə edə bilər.

Daha bir maraqlı nüans: ötən ilin

avqustunda “USCIRF” Azərbaycanı da Xüsusi Narahat Olunan Ölkələr (CPC) tövsiyələr siyahısına əlavə edib. Komissiyanın illik hesabatının təqdimat mərasimində qurumun rəhbəri Stiven Şnek bildirib ki, guya Azərbaycanda dini azlıqları, xüsusən də etnik erməni xristianları təqib edilir. Qeyd edək ki, bu ağ yalandır - Azərbaycan heç bir dini azlığı təqib etmir, ermənilər öz xoşları və könüllü şəkildə ölkəmizi tərk ediblər. Şnek deyib ki, guya, 2023-cü ilin sentyabrında 120 minə yaxın etnik erməni “soyqırım qorxusundan qonşu Ermənistan” gediblər. Göründüyü kimi, bu ifadələr bütövlükdə, qərəz və yalandır. Azərbaycandan könüllü şəkildə Ermənistan gedən insanlar ən yüksək təhlükəsizlik şəraitində təmin olunublar. Şnek iddia edib ki, Azərbaycanda xristianların və digər dini azlıqların dini etiqad azadlığı qorunmur.

Azərbaycanın tolerantlıq mühiti rəqəmlərdə...

Məsələnin mahiyyətinə keçməzdən əvvəl bir sıra statistik rəqəmlərə diqqət edək:

- Dini qurumların yenidən dövlət qeydiyyatına alınması prosesi başlayandan (01.09.2009-cu il) bu günədək 995 dini qurum dövlət qeydiyyatına alınıb;
- Konfessional baxımdan onlardan 957-i İslam, 38-si isə qeyri-islam (xristian - 27; yəhudi - 8; křişna - 1; bəhai - 2) təmayüllüdür;
- Hazırda respublikamızda Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu və 5 dini təhsil müəssisəsi (İslam kolleci) fəaliyyət göstərir;
- “Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu” publik hüquqi şəxsin yanında “Bakı İlahiyyat Kolleci” publik hüquqi şəxs yaradılıb;
- Ölkə ərazisində 2258 məscid mövcuddur;
- Respublikada 16 kilsə və 7 sinaqoq fəaliyyət göstərir.
- Azərbaycanda fəaliyyət göstərən dini

konfessiyalara qarşı münasibət də hər zaman ən yüksək səviyyədə təmin edilib. Məsələn, Azərbaycan Prezidenti hər zaman milli bayramlarda ölkəmizdəki digər dini icmaları təbrik edir - yəhudi icmasını ötən ilin sentyabrın 30-da Rəş ha-Səna münasibətilə təbrik etmişdi. Prezidentin ünvanladığı təbrik məktubunda Şərqlə Qərbin qovuşuğunda körpü rolunu oynayan Azərbaycanı uzun əsrlərdən bəri xalqlar arasında dostluq, qarışıqlıq münasibətlərinin mövcud olduğu və etnik-mədəni rəngarəngliyin, yüksək multikultural dəyərlərin qorunub saxlandığı nadir məkanlardan biri adlandırmışdı. “Burada tarix boyu ən müxtəlif mədəniyyətlərin və etiqadların nümayəndələri ayrı-seçkiliyə moruz qalmadan həmişə sülh, mehriban qonşuluq, qarışıqlıq etimad və hörmət şəraitində bir ailə kimi yaşamışlar. Bu gün də nümunəvi tolerantlıq mühitinin hökm sürdüyü ölkəmizdə etnik və dini azlıqların, o cümlədən yəhudi icmasının öz mil-

İrana qarşı sanksiyalar ləğv olunacaqmı?

Tehranın bu şərtinə ABŞ-dan hələ müsbət cavab yoxdur

İran İslam Respublikasının Qərbin ağır sanksiyalarına məruz qalması yeni məsələ deyil. Əsasən, ABŞ tərəfindən tətbiq olunan bu sanksiyalar müxtəlif səbəblərlə əlaqələndirilir. Mə-

lumdur ki, İran uzun müddətdir nüvə fəaliyyətinə görə Qərbin genişmiq-

yaslı sanksiyaları ilə üzləşib. ABŞ İranın nüvə proqramını global təhlükə-

kəsizliyə təhdid kimi dəyərləndirir. Rəsmi Tehran isə proqramın reallaş-

dırılmasının onun üçün hədəf olduğunu bildirir. Nüvə proqramına görə tətbiq olunan sanksiyalar əsas etibarilə İranın neft-qaz ixracının məhdudlaşdırılmasını əhatə edir.

P.İSMAYILOV

Tramp Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planını niyə tərk etmişdi?

Donald Tramp ABŞ-da yenidən hakimiyyətə gəldikdən sonra İranla nüvə danışıqlarını yenidən gündəmə gətirib və bu yöndə bir neçə görüş baş tutub. Halbuki, Tramp birinci hakimiyyəti dönməndə İran və altılıq (ABŞ, Fransa, Böyük Britaniya, Çin, Rusiya Federasiyası və Almaniya) arasında 2015-ci ilin 14 iyulunda imzalanmış Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planını tərk etmişdi. Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planına əsasən Tehran müstəsna olaraq dinc nüvə proqramını həyata keçirmək, 15 il ərzində 300 kq-dan artıq olmayan az zənginləşdirilmiş urana sahib olmaq imkanını, yüksək zənginləşdirilmiş uran və silah dərcəli plutonium istehsal etmək, nüvə sentrifuqalarının sayını 19 mindən 6,1 minə endirmək, Fordodakı zənginləşdirmə zavodunu

texnologiya mərkəzinə çevirmək, MAQATE müfəttişlərinə öz nüvə obyektlərinə baş çəkməyə və Arakdakı reaktordan yalnız dinc məqsədlər üçün istifadə etməyə icazə vermək öhdəliklərini öz üzərinə götürmüşdü. Altılıq isə qarşılığında tətbiq edilən sanksiyaları aradan qaldırmağa razılıq vermişdi. Lakin Donald Tramp hakimiyyətə gəldikdən sonra bu razılışmanı “dəhşətli müqavilə” adlandırdı. Nəticədə 2018-ci il may ayının 8-də haqqında danışılan müqaviləni “yalan üzərində qurulan” hesab edərək sazişdən çıxdığı rəsmi şəkildə bəyan etmişdi. O, həmin il aprelin 30-da İranın nüvə silahı hazırlamaq üzrə gizli proqramının mövcudluğuna dair sübutları dərc edən İsrailin məlumatlarını rəhbər tuturdu.

Tehran sonuncu görüşü faydalı hesab edir

Bütün bunların fonunda qeyd ediyimiz kimi, D.Tramp hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra İranla danışıqlar təşəbbüsünü irəli sürdü. Sonuncu ABŞ-İran görüşü mayın 11-də Omanda baş tutub. Görüşün nəticələri ilə bağlı İranın xarici işlər naziri Seyid Abbas Əraçqi bildirib ki, bu raundda biz ümumi məsələlərdən xeyli uzaqlaşmış, detalları müzakirə

mərhələsinə keçdik. Bu baxımdan demək olar ki, danışıqlar irəliləyir. “Təbii ki, vəziyyət daha çətin olacaq, lakin çətinliklərə və danışıqlarda hökm sürən açıqlığa baxmayaraq, bu raundda son dərəcə faydalı müzakirələr aparıldı. İndi artıq tərəflərin mövqelərinin daha yaxşı başa düşüldüyünü deyə bilərik”, - deyərək XİN rəhbəri vurğulayıb. Nazir diqqətə

çatdırıb ki, bu raundda mübahisəli məsələlər müzakirə edilib və onlar daha dərindən araşdırılıb. Tərəflərin mövqeləri bir-birinə daha da yaxınlaşıb.

İran xarici işlər naziri qeyd edib ki, tərəflər növbəti raundun keçirilməsi barədə razılığa gəlib. Görüşün vaxtı və yeri tərəflərin proqramlarına əsasən müəyyən ediləcək.

İran Prezidenti Məsud Pezeşkian isə İranın nüvə infrastrukturunun sökülməsi barədə çağırışları rədd edib.

“Bu, qəbul edilməzdir. Tehran nüvə enerjisindən dinc məqsədlərlə istifadə etmək hüququndan imtina etməyəcək”, - deyərək o, Tehranın nüvə proqramının mülki məqsədlər üçün nəzərdə tutulduğuna dair mövqeyini təkrarlayıb. Prezident, həmçinin ölkənin ali lideri Ayətullah Əli Xameneinin nüvə silahı yaradılmasını qadağan edən fərmanını da xatırladıb.

əldə etməyə çox yaxınlaşıb. İranla ciddi danışıqlar aparırıq. Biz ikinci mərhələyə keçmək və İranı təhdid etmək istəmirik”. Tramp əlavə edib ki, İran qüdrətli ölkəyə çevrilməlidir, lakin nüvə silahına ma-

Tehran müəyyən şərtlər əsasında ABŞ-la saziş imzalamağa hazırdır

Bu arada İranın ali dini lideri Əli Xamneinin müşaviri Əli Şəmxani “NBC News” telekanalına müsahibəsində deyib ki, Tehran müəyyən şərtlər daxilində və Vaşinqtonun iqtisadi sanksiyaları ləğv etməsi müqabilində ABŞ ilə nüvə enerjisi üzrə saziş imzalamağa hazırdır. O, İranın heç vaxt nüvə silahı yaratmayacağını, silah istehsal etmək üçün istifadə oluna bilən yüksək zənginləşdirilmiş uran ehtiyatlarından xilas olacağını və uranı yalnız mülki məqsədlər üçün lazım olan daha aşağı səviyyəyə qədər zənginləşdirməyə razı olacağını öhdəsinə götürəcəyini bildi-

rib. Şəmxani həmçinin qeyd edib ki, Tehran “İrana qarşı bütün iqtisadi sanksiyaların dərhal ləğvi müqabilində beynəlxalq müfəttişlərə bu prosesi izləməyə icazə verəcək”. Bu şərtlər yerinə yetirilərsə, İranın bu gün saziş imzalamağa razı olub-olmayacağı sualına Şəmxani müsbət cavab verib: “Bütün bunlar mümkündür. Əgər amerikalılar şərtlərimizi nəzərə alsalar, o zaman, əlbəttə ki, münasibətlərimiz yaxşılaşa bilər. Bu, yaxın gələcəkdə vəziyyətin yaxşılaşmasına səbəb ola bilər”. NBC hesab edir ki, bu bəyanat ABŞ

prezidenti Donald Trampın “zeytun budağı” təklifinə reaksiya olub. Tramp eyni zamanda Tehran nüvə sazişini qəbul etməkdən imtina edərsə, sanksiyaların sərtləşdirilməsi barədə xəbərdarlıq edib. Şəmxani Trampın tonundan və davam edən təhdidlərdən məyus olduğunu bildirib. İran rəsmisi “o, görmədiyimiz zeytun budağından danışır” deyib.

Tramp danışıqlarla bağlı nikbin görünür

Lakin Yaxın Şərqdə səfərdə olan ABŞ Prezidenti Tramp İranla danışıqlarla bağlı nikbin bəyanat da verib. O, Qətərdə biznes liderləri ilə görüşündə İranla razılışmaya çox yaxın olduğunu düşündüyünü deyib: “Düşünürəm ki, biz İranla razılışma

lik ola bilməz.

Lakin Tramp İrana qarşı sanksiyaların ləğvinə toxunmayıb. Belə bir şəraitdə İranın bu şərtin tezliklə yerinə yetiriləcəyi suallar doğurur.

N. BAYRAMLI

NATO Asiya-Sakit Okean regionuna genişlənir

NATO Asiya-Sakit Okean ölkələri ilə diplomatik-siyasi münasibətləri dərinləşdirir. Belə ki, Yaponiyanın “NHK” telekanalının

məlumatına görə, NATO rəhbərliyi Asiya-Sakit Okean regionunda yerləşən ölkələr - Yaponiya, Cənubi Koreya, Avstraliya və Yeni

Zerlandiyanın liderlərini alyansın iyunun 24-ü və 25-də Haaqada keçiriləcək sammitinə dəvət edib. Sammit zamanı NATO-nun Baş

katibi Mark Rüttenin Asiya və Okeaniya ölkələrinin liderləri ilə görüşü gözlənilir. “NHK” qeyd edib ki, bu görüşlərdə NATO ilə dörd Asiya-Sakit Okean ölkələri arasında ikitərəfli və çoxtərəfli əlaqələrin gücləndirilməsi istiqamətində birgə addımların atılması ilə bağlı məsələlər ətrafında müzakirələr aparılacaq. NATO Rusiyaya qarşı təsir imkanlarını artırmaq üçün üç ildir ki, ABŞ-ın keçmiş prezidenti Co Baydeninin təşəbbüsü ilə Asiya-Sakit Okean tərəfdaş ölkələrinin liderləri alyan-

sın sammitlərinə dəvət olunurlar. NATO-nun Haaqadakı növbəti sammitində hansı məsələlərin müzakirə olunacağına gəlincə, “Bloomberg” in məlumatında qeyd olunur ki, bu sammitdə hərbi xərclərin və hərbi arsenalın artırılması məsələlərinə diqqət yetiriləcək. Mark Rütte alyansın üzv ölkələrinə hərbi xərcləri ümumi daxili məhsulun 3,5 faizindən artırmamağı, müdafiə ilə bağlı digər məsələlərə isə əlavə olaraq ümumi daxili məhsulun 1,5 faizini ayırmağı təklif edir.

Dəvətin məqsədi nədir?

Məsələ ilə bağlı Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin siyasi eksperti Sultan Zahidov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, NATO öz geosiyasi və geostrateji rəqiblərinə qarşı mübarizədə Yaponiya, Cənubi Koreya və Avstraliyanı strateji tərəfdaşı hesab edir.

“Yaponiya, Cənubi Koreya, Avstraliya və Yeni Zelandiyanın liderləri NATO-nun 2022-ci il Madrid, 2023-cü il Vilnüs və 2024-cü il Va-

şinqton sammitində iştirak ediblər. Növbəti sammitdə də iştirak edəcəklər. Bu baxımdan hesab etmək olar ki, NATO-nun həmin ölkələrin liderlərini alyansın sammitinə dəvət etməkdə əsas məqsədi Rusiyanın təhdidlərinə qarşı birgə mübarizə aparmaqdır. 2022-ci ilin fevralında Rusiya ilə Ukrayna arasında müharibə başladıqdan sonra qlobal dünya sistemində balans ciddi şəkildə dəyişib. Sözsüz ki, Qərbdəki güc mərkəzləri bundan narahatlıq keçirirlər.

Buna görə də onlar Asiya-Sakit Okean regionundakı tərəfdaşları - Cənubi Koreya və Yaponiya, hətta Avstraliya ilə əməkdaşlıq fonunda Rusiyaya qarşı birgə təhlükəsizlik tədbirləri görmək qərarına gəliblər. Bir məqamı da nəzərə alaq ki, Cənubi Koreya və Yaponiya Rusiyadan çox da uzaq deyillər, həmçinin Yaponiyanın Rusiya ilə Kuril adaları üzərində münaqişəsi var”, - deyər S.Zahidov vurğulayıb ki, Çin məsələsi də gündəmədədir: “NATO-nun 2022-ci il Madrid sammitində qəbul olunan strategiyasında Rusiya əsas təhdid, Çin isə geosiyasi rəqib kimi

qeyd olunub. NATO hesab edir ki, Çinin beynəlxalq səviyyədə təsir imkanlarının artması Atlantika məkanında ciddi problemlər yarada bilər. Bu səbəbdən NATO Asiya-Sakit Okean və Hind Okeanı regionunun müəyyən ölkələri ilə Çinə qarşı birgə addımlar atmaq niyyətini güdür”.

Ekspert, həmçinin bildirib ki, NATO Asiya-Sakit Okean regionunda hərbi-təhlükəsizlik baxımdan möhkəmlənmək istəyir: “Soyuq müharibə dövründə NATO-nun təhlükəsizlik əraalı yalnız Şimali Atlantika ilə əhatə olunurdu. Amma Soyuq müharibə bitdikdən sonra NATO öz

təhlükəsizliyini tam şəkildə təmin etmək üçün diqqətini kənar regionlara yönəltməyə başladı. İlk növbədə onunla qonşu olan ölkələr ilə sülh naminə tərəfdaşlıq proqramları həyata keçirməyə başladı, ondan sonra Asiya - Sakit Okean ölkələri ilə münasibətlər qurdu. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Yaponiya və Cənubi Koreya texnologiya sahəsində böyük nailiyyətlər və irəliləyişlər əldə edib. Bu, NATO-nun hərbi imkanlarının artmasına, o cümlədən kiber təhlükəsizlik sahəsində potensialının təkmilləşməsinə töhfə verə bilər”.

NATO-nun subtəşkilatı - AUKUS

AUKUS 2021-ci ilin sentyabrın 15-də ABŞ, Böyük Britaniya və Avstraliyanın dövlət başçılarından birgə razılığı ilə əsası qoyulub. Bu təşkilatın yaradılmasında ilkin məqsəd Hind-Sakit Okean regionunda sülh, sabitlik və təhlükəsizliyi təmin etmək, kənar güclərdən gələn təhlükələrin qarşısını almaqdır. Digər əsas məqsəd Britaniya və ABŞ-ın 2027-ci ildən başlayaraq Avstraliya sahillərində nüvə başlığı daşıyan sualtlı qayıqlarını yerləşdirmək, eləcə də hər iki ölkənin 2030-cu ilə qədər

Avstraliya ordusunu müasir sualtı qayıqlarla təmin etməkdir. Britaniya SSN-AUKUS kimi tanınan yeni sualtı qayıqlarını 2030-cu ilin sonunda Avstraliyaya təhvil verməyi planlaşdırır. Xatırladaq ki, 2016-cı ildə Avstraliya hökuməti Fransadan 65 milyard dollar dəyərində dizellə işləyən 12 sualtı qayıq almaq üçün Paris ilə müqavilə imzalamışdı. Kanberanın həmin məbləği tam ödəməsinə baxmaraq, Fransa bu qayıqları təhvil verməyi ləngidirdi. Məhz buna görə də Avstraliya ABŞ və Britaniya ilə

müqavilə bağlamaq məcburiyyətində oldu və Fransa ilə müqaviləni ləğv etdi. Eyni zamanda, AUKUS çərçivəsində ABŞ, Britaniya və Avstraliya arasında nüvə texnologiyası, süni intellekt, kiber təhlükəsizlik və raket texnologiyaları sahəsində birgə əməkdaşlığı genişləndirmək məqsədi də güdülüb. Belə demək mümkünsə, AUKUS NATO-nun Hind-Sakit Okean regionunda subtəşkilatdır - onun başlıca missiyası əsasən NATO-nun bu regionda geosiyasi və geostrateji cəhətdən möhkəmlənməsinə, hərbi-təhlükəsizlik imkanlarının artmasına xidmət etməkdir.

AUKUS arxa plana keçə bilər

S.Zahidovun sözlərinə görə, hazırda AUKUS-un mövcudluğu o qədər də əhəmiyyət kəsb etmir: “AUKUS Hind-Sakit Okean regionunda Çinin dominantlığının qarşısını almaq üçün yaradılıb. AUKUS yeni yaradılan bir formatdır. Özünün təkmilləşdirilmiş hərbi strukturları yoxdur. AUKUS-un tam formalaşması üçün uzun zaman lazımdır. Ona görə də AUKUS NATO ilə eyni səviyyədə ola bilməz. ABŞ AUKUS-un mövcudluğunu arxa plana

ataraq NATO-nu birbaşa Asiya-Sakit Okean regiondakı tərəfdaş ölkələr ilə münasibətləri inkişaf etdirməyə sövq edir. Bir məqamı da əlavə edim ki, Sakit Okean regionunda AUKUS-a yalnız Avstraliya daxildir. Amma bütövlükdə, götürəndə NATO həm Yaponiya və Cənubi Koreyanı, həm də Avstraliya və Yeni Zelandiyanı özünün qlobal tərəfdaşlıq platformasına daxil edib”.

Yunis ABDULLAYEV

Afrika qitəsində geostrateji və geosiyasi cəhətdən xüsusi əhəmiyyətə malik, xüsusilə də neft-qaz ehtiyatları ilə zəngin olan Liviya yenidən beynəlxalq medianın gündəm mövzuna çevrilib. Liviya vəziyyət yenidən gərginləşib. Ölkədə yeni münaqişə ocağının yaranacağı ehtimal olunur. Belə ki, “Libya Press” agentliyinin məlumatına görə, mayın 13-14-də Liviyanın paytaxtı Tripoli-də şiddətli silahlı toqquşmalar baş ver-

rib. Qarşıdurmalar nəticəsində ən azı 6 nəfər həyatını itirib və 70 nəfər yaralanıb. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən beynəlxalq səviyyədə tanınan Tripolidəki Milli Birlik Hökumətinin Daxili İşlər Nazirliyi yerli əhalini öz evlərində qalmağa çağırıb. Tripolidə sabitliyi bərpa etmək üçün şəhərin bütün ərazilərinə qoşun yerdirilib. Artıq daxili qoşunların şəhərdə sabitliyi və təhlükəsizliyi bərqərar etdiyi iddia olunur. Qeyd edək ki, toq-

quşmalar Liviya Prezident Şurasına tabe olan Sabitliyə Dəstək Qüvvələrinin rəhbəri Abdelqani əl-Kiklinin öldürülməsindən sonra başlayıb. Əl-Kiklinin öldürülməsindən dərhal sonra ona tabe olan Misrata Briqadası hö-

kumətin təhlükəsizlik qüvvələrinin obyektlərinə hücumlar həyata keçirib. Hazırda atəşkəsin təmin olunmasına baxmayaraq, növbəti qarşıdurmanın baş verməməsi üçün hər iki tərəf arasında danışıqlar aparılır. Liviyalı jur-

nalist Mustafa Fetouri “Russia Today”-ə şərhində bildirib ki, son hadisədən sonra Tripolidə vəziyyətin sabitləşməsi qeyri-mümkün görünür və proseslər daha ağır silahlı toqquşmalara gətirib çıxara bilər.

Liviyada nə baş verir?

Ölkə növbəti vətəndaş müharibəsi astanasında

kimiiyyət boşluğu yarada bilər”. Ekspertin sözlərinə görə, hazırkı durumda bir neçə güc mərkəzinin bu boşluğu doldurmaq üçün təşəbbüs göstərməsi real görünür. “Liviyanın siyasi xəritəsi əsasən bölgə və qəbilə maraqları əsasında parçalanıb. Tripolidə baş verənlər də bu parçalanmanın tipik nəticəsidir. Toqquşmaların qısa müddətdə dayanacağı ehtimal edilsə də, uzunmüddətli perspektivdə genişmiqyaslı qarşıdurmalar istisna deyil. Çünki Tripoli təkə paytaxt deyil,

həm də beynəlxalq tanınan idarəetmə mərkəzidir”. T.İsmayilov, həmçinin vurğulayıb ki, hər hansı bir güc qrupu bu şəhəri ələ keçirmək və ya orada üstünlük qazanmaqla beynəlxalq legitimlik iddiası qazanmağa çalışa bilər. “Bu isə BMT və digər beynəlxalq oyunçular üçün ciddi başağrı olacaq. Eyni zamanda Liviya indi yəqin ki, çox xarici güc aktoru - o cümlədən Türkiyə,

Rusiya, BƏƏ və Misir yerli qüvvələr üzərindən öz təsir dairəsini qurmağa çalışıb. Bu aktorlar arasındakı maraq savağının yenidən qızışması mümkündür. Əl-Kiklinin öldürülməsi bu güclərə fürsət kimi görünə bilər. Xüsusilə, Misir və BƏƏ-nin Qərbi Liviya artan təsir imkanlarını dəyərləndirməyə çalışacağı gözləniləndir”.

Ya sabitlik, ya da qarşıdurma

Ekspert əlavə edib ki, Liviyanın daxili sabitliyi yalnız lokal faktorlarla deyil, regional və beynəlxalq balanslarla müəyyən edilir. “Sülh prosesinin zəifləməsi və etimadsızlıq mühiti yenidən güclənə bilər. Siyasi dialoq üçün şərait daralır. Bu səbəbdən, yaxın həftələrdə Tripolidə hazırkı vəziyyət ya təhlükəli halə çevriləcək, ya da nizamlanması istiqamətində addımlar atılacaq. Dövlət strukturlarının zəifliyi, təhlükəsizlik aparatlarının şəxslərə bağlılığı Liviyanı yenidən xaos riski ilə qarşı-qarşıya qoyur. BMT-nin səsizliyi isə bu xaosun beynəlmilləşməsinin qarşısını ala bilməz. Xüsusi bir məqamı da qeyd edim ki, Liviya yalnız bir ölkə deyil, eyni zamanda, böyük regional strateji qovşaqdır. Bu qovşağın sabitliyi pozularsa, Yaxın Şərq və Aralıq dənizi bölgəsində təhlükəli hallar baş verəcək.

Yunis ABDULLAYEV

Avropa yeni miqrasiya təhlükəsi qarşısında

“Eyni zamanda, təhlükəsizliyin zəifliyi miqrasiya axınlarına da gətirib çıxara bilər. Tripoli hazırda Afrika və Yaxın Şərqdən Avropaya keçid nöqtələrindən biridir. Nəzarətin zəifləməsi insan qaçaqmalçılığı və qeyri-qanuni miqrasiyanı artıracaq. Bu isə

Aİ-nin də diqqətini bir daha Liviya və ya yönəldə bilər”, - deyər T.İsmayilov bildirib.

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmətbuatıayımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Məşhur mükafat...

96 yaşlı “Oskar”ın tarixçəsi

96 il bundan öncə - 1929-cu il mayın 16-da ilk Oskar mükafatlandırma mərasimi baş tutub. Kino Sənəti və Elmləri Akademiyasının məşhur Hollivud bulvarında yerləşən “Hollywood Ruzvelt” hotelində keçirilib.

Oskar kino sənayesinin pərdə arxasında olan hər bir rejissor, aktyor, prodüser, bəstəkar və digər işçilər üçün karyeralarının tacıdır. 34 santimetr uzunluğundakı heykəlciklər nazik qızıl təbəqə ilə örtülüdür. Çəkisi 3,85 kiloqram olan Oskar fiquru ağ metal adlanan britaniyumdən hazırlanır.

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

filmlərində oynadığı rola görə alman aktyoru Emil Yanningqs olub. Yanningqs daha sonra nasistlər üçün təbliğat filmləri çəkib. “Ən yaxşı film” nominasiyasında ilk Oskar rejissor Uilyam H.Vellmanın çəkdiyi və baş rolunda Qari Kuperin oynadığı “Qanadlar” filminə verilib. Bir məqamı xüsusi qeyd etmək lazımdır ki, o vaxt indiki kimi son ana qədr həyəcan olmamışdı. Çünki mükafatın qalibləri aylar əvvəl elan edilmişdi.

Sadəlikdən təmtərağa...

O zaman heç kim Akademiya mükafatının kino dünyasında ön mühüm və nüfuzlu mükafata çevriləcəyini proqnozlaşdırmırdı. Oskar qalası bu gün milyonlarla insanın canlı izlədiyi möhtəşəm dünya media tamaşasına

çevrilib. Oskar kino sənayesinin pərdə arxasında olan hər bir rejissor, aktyor, prodüser, bəstəkar və digər işçilər üçün karyeralarının tacıdır. 34 santimetr uzunluğundakı heykəlciklər nazik qızıl təbəqə ilə örtülüdür. Çəkisi 3,85 kiloqram olan Oskar fiquru ağ metal adlanan britaniyumdən hazırlanır.

Maddi dəyərə gəldikdə...

Kino aləmində böyük mənəvi dəyəri olan “Oskar”ın maddi dəyəri ilə bağlı hər hansı şərh vermək mümkün deyil. Çünki Oskar sahiblərinə onu başqalarına satmağa icazə verilmir. Əgər tamamilə satmaq istəyirlərsə, onu Akademiyaya yalnız 1 dollara sata bilərlər. Heykəltəraşlığın imitasiya və tanıtım məhsulları ilə milyonlarla dollar dövrüyyə edilir. Bu gün də internet üzərindən hədiyyə və promoshon məhsul-

ları satan bir çox saytlardan sifariş verməklə və üzərində hər hansı bir ad yazmaqla qanuni olaraq imitasiya Oskar heykəlciyinə sahib olmaq mümkündür.

Kino Sənətləri və Elmləri Akademiyası əvvəlcə kino sənayesini texniki və iqtisadi cəhətdən inkişaf etdirməyi hədəfləyən bir təşkilat idi. 1927-ci ildə yaradılan Akademiyanın ilk prezidenti aktyor Duqlas Feyrbenks olub. Hollivudun böyük bossları burada gələcək layihələri və investisiyaları müzakirə etməyə və qərar verməyə başlayıblar.

İlk Oskar mükafat mərasimi ilə müqayisə edildikdə bugünkü tədbirlərdə çoxlu dəyişikliklərin olduğu görünür. Ən mühüm dəyişikliklərdən biri Akademiyanın strukturunda

və münisflər heyətində oldu. Yaşlı ağdərililərin üstünlük təşkil etdiyi “elita” görünüşündən qurtulan Akademiya dəyişən ictimai-siyasi quruluşla ayaqlaşmalı oldu. Daha çox qadın, cənəbi, qad-

Oskar adı haradan gəlir?

“Metro Goldwyn Mayer”in bədii rəhbəri Sedrik Cibbons tərəfindən hazırlanmış Akademiya heykəlciyi 1939-cu ildə Oskar adını aldı. Bununla bağlı çoxlu söz-söhbətlər olsa da, iki ümumi məsələ diqqəti çəkir: Birinci söz-söhbətə görə, Akademiyanın İdarə Heyətinin katibi Marqaret Herrik heykəlciyi gören kimi “O, mənim əmim Oskara necə bənzəyir” deyir və beləliklə, bir çox mənbələrdə o, “heykəlciyin isim

anası” adlandırılır. Başqa bir hadisəyə görə, Hollivud ulduzu Bette Davis hər fürsətdə bu heykəlciklə ilk əri Harmon Oscar Nelson Jr. arasındakı oxşarlıq olduğunu deyirdi. Beləliklə, zaman keçdikcə Akademiyanın mükafat siması Oskar adlandırılmağa başladı.

Onlarla oxşar söz-söhbətlər olsa da, mükafatın rəsmi adı hələ də “Oskar mükafatı”dır. Lakin “Oskar” adı 1979-cu ildə Akademiya tərəfindən qeydə alınıb.

1929-cu ildən bəri nə dəyişdi?

radərilə və gənc üzvləri qəbul edən Kino Sənəti və Elmləri Akademiyasının üzvlərinin sayı bu gün 7 mini keçib. 2017-ci ildə Almaniyaadan olan aktyor Daniel Brühl ilə birlikdə türk əsilli rejissor Fatih Akın da Akademiyaya dəvət alıb.

Qaliblərin elan edilmə forması da zamanla dəyişib. İlkən olaraq aylar əvvəl açıqlanan, daha sonra isə müəyyən bir tarixə qədər dərc edilməmək şərti ilə yalnız “embarqo xəbərləri” ifadəsi

ilə mətbuata verilən mükafat sahiblərinin siyahısı indi mükafatlandırma mərasimi zamanı, yəni bir müddət sonra açıqlanır. Çünki 1941-ci ildə siyahının verildiyi bir qəzet embarqoya əməl etməyib və qalibləri bir gün öncədən dərc edib. Bu səbəbdən hazırda müvafiq kateqoriya üzrə mükafata layiq görülmüş şəxsin və ya filmin adı olan zərif tamaşaçılar və kameralar qarşısında açıqlanır. Beləliklə, mükafatlandırma mərasimi emosional anların da yaşandığı böyük bir həyəcan fırtınasına çevrilir.

Yeganə BAYRAMOVA

Mavi və ağ işığın orqanizmə təsirləri

Həm xeyirli, həm də zərərli...

2017-ci ildə UNESCO mayın 16-nı Beynəlxalq İşıq Günü elan edib. Həmin il 147 ölkədə elmin, mədəniyyətin, sənətin, tibbin, eləcə də gündəlik həyatda işıq roluna həsr olunmuş 13000-dən çox tədbir təşkil edildi. Günüün keçirilməsin-

də əsas məqsəd - işığın insan həyatında, bəşəriyyətdə əvəzsiz rolunu yada salmaqdır.

Bayramın tarixi isə fizik və mühəndis T.Mayman tərəfindən 1960-cı ildə dünyada ilk dəfə lazerin uğurla nümayiş

etdirdiyi 16 may tarixi seçilib. Məhz müxtəlif ölkələrin, qitələrin fizika cəmiyyətləri, elmi-tədqiqat institutları və təhsil müəssisələri Beynəlxalq İşıq Günü çərçivəsində tədbirlərin təşkili və keçirilməsi, həmçinin qarşısı qoyulan vəzifələrə bağlı məsələlərə baxılması və həll edilməsi ilə məşğul olan əlaqələndirmə şurasını yaradıblar.

İşıq texnologiyalarının sənayə və kənd təsərrüfatında, səhiyyədə, mədəniyyət və məişətə qədər hər sahədə tətbiqi geniş imkanlar yaradır. Bununla belə süni işığın, xüsusilə smartfonlar və kompüterlərin ekranlarından gələn işığın dəriyə zərərləri və faydaları son illərin mübahisə yaradan mövzularından-
olan işıq dalğalarıdır. Təbii ki, dalğa ölçüsü uzandıqca zərərli təsirləri azalmaqdır. Mütəxəssislər, 390-440 nm olan mavi işıq dalğalarının insan gözüünə zərər verə biləcəyini düşünürlər.

Süni işığın orqanizmə təsirləri...

Görülə bilən işıq, gözümüzdə bir reaksiya yaradan işıq enerjisidir və bu 390-789nm ölçüsündə

İnsan dərisinin mavi işığa ehtiyacı var

Aparılan araşdırmalara görə, mavi işıq bədən hormonlarını tənzimləyərək bioloji ritmi normaya salır. Yeni doğulan uşaqlarda müşahidə edilən sarıqlıq olaraq bilinən qaraciyərin aktiv hala gəlməsi və bilirubin səviyyəsinin tənzimlənməsi üçün körpələr mavi işıqla müalicə edilir. Əksər kosmetoloqlar, dermatoloqlar sızanaqların müalicəsində mavi işıqdan istifadə edirlər.

Bədənin aktiv hala gəlməsində mavi işığın rolu böyükdür. Xüsusilə insanlarda görülmə D vitamini əksikliyi, günəşin ultrabənövşəyi və mavi dalğa boyundakı işıqlar vasitəsilə bədən tərəfindən təmin edilir. Bu baxımdan insan dərisinin mavi rəngə ehtiyacı var.

Ətrafa ağ işıq verən qənaətcil lampaların insan orqanizminə ziyanlı olduğu bildirilir. Belə ki, dünya alimləri elektrik enerjisinə qənaət edən luminisət (süd lampası və ya neon da deyilir) lampalarının 1 metrədən az məsafədə elektromaqnit cirkəlmə ilə insan həyatı üçün təhlükə yaratdığını iddia edirlər. Mütəxəssislər belə lampalardan ən azı 1 metrlik məsafədə

Zərərləri də mövcuddur

Bununla yanaşı mavi işığın zərərləri də mövcuddur. Belə ki, dəridə problemlərə yol açır. Bunun üçün də günəş şüalarından qorunmaq üçün kos-

Ağ işıq verən lampaların orqanizmə zərərləri

olmağı məsləhət görürlər.

Aparılan araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, bu lampaların yaydığı B və C şüaları üz dərisi və gözlər üçün zərərli... 1 metrədən daha az məsafədə işıq verəndə luminisət lampaları elektromaqnit cirkəlməyə yara-
dır və bunun insan üçün böyük ziyanı var.

Araşdırmalar onu da sübut edib ki,

luminisət lampalarının ən zərərli cəhəti titrəmə effektivin olmasıdır. Hənsi ki, bunun da nəticəsində göz-
lər yorulur. Həmin lampaların istifadəsi zamanı rənglər təhrif olunur. Təəssüf ki, dünyada işıq cirkəlməsinin qarşısını alan real proqramlar geniş yayıl-mayıb.

Yeganə BAYRAMOVA

Uzun iş saatları nələrə səbəb ola bilər?

“Peşə və Ətraf Mühit Təbabəti” jurnalında onlayn dərc olunan yeni bir ilkin tədqiqatın nəticələrinə görə, uzun iş saatları beynin strukturunu üzərində nəzərəcarpa-
caq dəyişikliklərə səbəb ola bilər. Xüsusilə, bu dəyişikliklər iş yad-
daşı, emosional tənzimləmə və problemlərin həlli kimi icra funksiyaları ilə əlaqəli beyin bölgələrində müşahidə olunub. Tədqiqatçı-
lar qeyd edirlər ki, xroniki olaraq uzun müddət işləmək, yəni həftədə 52 saat və ya daha çox işləmək, idrak və emosional sağlamlığa təsir edə biləcək neyroadaptiv dəyişikliklərə yol açır. Bu müşahidələr beynin spesifik sahələrində struktur fərqləri üzə çıxaran neyroimaging texnikaları - voksel əsaslı morfometriya (VBM) və atlas əsaslı analiz - vasitəsilə aparılıb.

AZƏRTAC “MedicalXpress” portalına istinadla xəbər verir ki, tədqiqat Gachon Regional Peşə Kohort Tədqiqatı (GROCS) çərçivəsində aparılıb və tibb işçiləri üzərində fokuslanıb. Tədqiqatda 110 iştirakçı yer alıb, onlardan 32 nəfəri uzun iş saatlarına məruz qalan, 78 nəfəri isə standart iş saatlarında çalışan şəxslər olub. Qeyd olunur ki, uzun saatlarla işləyən iştirakçılar daha gənc, daha yüksək təhsilli və iş stajı daha az olan şəxslər idi.

Nəticələr göstərib ki, uzun iş saatları ilə işləyənlərdə beyin bölgələrində, xüsusən də icra funksiyası və emosional tənzimləmə ilə bağlı sahələrdə əhəmiyyətli struktur dəyi-

şikliklər baş verib. Məsələn, atlas əsaslı analiz orta frontal girusda 19 faiz həcm artımı qeydə alıb. Bu sahə diqqət, iş yaddaşı və dil emalı ilə əlaqəli frontal lob funksiyalarında iştirak edir. Eyni zamanda, VBM analizi diqqət, planlaşdırma və qərar qəbul etmədə rol oynayan üstün frontal girov və emosional emal və özünüdərk funksiyaları ilə əlaqəli insulada da dəyişikliklər aşkarlayıb. Tədqiqatçı-
lar bu nəticələrin müşahidə xarakteri daşdığını və səbəb-nəticə əlaqəsini tam təsdiqləmədiyini vurğulayırlar. Uzunmüddətli və daha genişmiqyaslı tədqiqatların aparılması, bu struktur dəyişikliklərin uzun iş saatlarının nəticəsi-
mi, yoxsa əvvəlcədən mövcud olan meyllərdən qaynaqlanması sualına aydınlıq gətirə bilər. Buna baxmayaraq, müəlliflər bildirirlər ki, bu tapıntılar peşə stressinin be-
yində neyroadaptiv reaksiyalar doğurması ehtimalını gündəmə gətirir və uzun iş saatlarının koq-
nitiv və emosional pozuntular üçün potensial bioloji əsasını orta-
ya qoya bilər.

Tədqiqatın nəticəsi olaraq vurğulan ki, həddindən artıq işləmə hallarına peşə sağlamlığı baxımından yanaşmaq, iş yerlərində sağ-
lam iş saati siyasətlərinin formalaşdırılması və bu sahədə profilaktik tədbirlərin görülməsi olduqca vacib-
dir.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzviyər Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 4952
Sifariş: 1003
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova